

ตัวบ่งชี้ความฉลาดทางจริยธรรม (MQ) ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา
สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดสุราษฎร์ธานี*
THE INDICATORS OF MORAL QUOTIENT (MQ) IN THE 21ST CENTURY
OF STUDENTS IN SURATTHANI OFFICE OF LEARNING
ENCOURAGEMENT

วัชรินทร์ ใจชื่น¹, ทิพนาศ เสวตวรโชติ² และ สันติ อุนจะนำ³

Watcharin Jaichuen¹, Tippamas Sawetvorrachot² and Santi Aunjanam³

¹⁻³มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

¹⁻³Mahamakut buddhist university.Thailand

¹Corresponding author, e-mail: watcharin.jai1973@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาตัวบ่งชี้ความฉลาดทางจริยธรรม (MQ) ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดสุราษฎร์ธานี และ 2) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องอย่างกลมกลืนและยืนยันองค์ประกอบความฉลาดทางจริยธรรม (MQ) ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดสุราษฎร์ธานี กลุ่มตัวอย่างการวิจัยเป็นนักศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 780 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป ผลการวิจัยพบว่า

1. ตัวบ่งชี้ความฉลาดทางจริยธรรม (MQ) ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 14 ตัวบ่งชี้ และ 64 พฤติกรรมตัวบ่งชี้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับหรือสูงกว่า 3.00 และค่าสัมประสิทธิ์การกระจายเท่ากับหรือต่ำกว่า 30%

2. โมเดลมีความสอดคล้องอย่างกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 64 ค่าองศาอิสระ เท่ากับ 5.889 ค่านัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 0.240 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (GFI) เท่ากับ 0.929 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.884 ค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) เท่ากับ 0.079 น้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ทั้ง 5 องค์ประกอบมีค่าเป็นบวกมีค่าตั้งแต่ 0.97-1.02 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทุกค่า โดยความซื่อสัตย์ (IE) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 1.02 ความรับผิดชอบ (RE) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 1.02 ความเมตตา (KE) มีค่า

* Received 20 March 2025; Revised 31 March 2025; Accepted 31 March 2025

น้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 1.01 ความมีวินัย (DE) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 1.00 และตัวบ่งชี้การให้อภัย (FE) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.97

คำสำคัญ: ความฉลาดทางจริยธรรม (MQ), ตัวบ่งชี้, ศตวรรษที่ 21

Abstract

This research aimed to 1) study the indicators of ethical intelligence (MQ) in the 21st century of students under the Office of the Non-Formal Education Promotion, Surat Thani Province, and 2) examine the consistency and confirm the components of ethical intelligence (MQ) in the 21st century of students under the Office of the Non-Formal Education Promotion, Surat Thani Province. The research sample consisted of 780 students under the Office of the Non-Formal Education Promotion, Surat Thani Province. The instrument used was a questionnaire. Data were analyzed using a ready-made computer program. The research results found that:

1. the indicators of ethical intelligence (MQ) in the 21st century of students under the Office of the Non-Formal Education Promotion, Surat Thani Province, consisted of 5 components, 14 indicators, and 64 indicator behaviors, with an average value equal to or higher than 3.00 and a distribution coefficient equal to or lower than 30%.

2. the model is consistent with the empirical data. It has a Chi-square value (χ^2) of 64, a degree of freedom of 5.889, a statistical significance of 0.240, a goodness-of-fit index (GFI) of 0.929, a adjusted goodness-of-fit index (AGFI) of 0.884, and a parameter estimation error (RMSEA) of 0.079. The weights of all 5 indicators are positive, ranging from 0.97-1.02, and are statistically significant at the .001 level for all values. Honesty (IE) has a component weight of 1.02, Responsibility (RE) has a component weight of 1.02, Kindness (KE) has a component weight of 1.01, Discipline (DE) has a component weight of 1.00, and Forgiveness (FE) has a component weight of 0.97.

Keywords: Moral Intelligence (MQ), Indicators, 21st Century

บทนำ

คุณธรรมและจริยธรรมถือเป็นรากฐานสำคัญของทุกคนและทุกวิชาชีพ หากปราศจากหลักยึดเหนี่ยวนี้ ย่อมเป็นการยากที่จะก้าวไปสู่ความสำเร็จทั้งในระดับบุคคลและวิชาชีพ ที่สำคัญยิ่งไปกว่านั้น การขาดคุณธรรมและจริยธรรมไม่เพียงส่งผลกระทบต่อตนเอง แต่ยังอาจก่อให้เกิดปัญหาต่อสังคมและวงการวิชาชีพในอนาคตได้อีกด้วย ในยุคโลกาภิวัตน์ที่เทคโนโลยีเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว คุณธรรมและจริยธรรมของคนไทยกำลังถูกละเลย นำไปสู่ปัญหาสังคมที่ทวีความรุนแรงขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มนักเรียน นักศึกษา และเยาวชน ซึ่งเป็นอนาคตของชาติที่อาจรับเอาวัฒนธรรมต่างชาติเข้ามาโดยขาดการพิจารณาไตร่ตรอง อีกทั้งยังขาดแบบอย่างที่ดีจากบุคคลในสังคม (พระมหากษัตริย์ องค์อรรชิต, 2561) การจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาที่มุ่งเน้นการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่ผู้เรียนจึงเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนและนักศึกษาให้เติบโตเป็นบุคคลที่ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน สามารถคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ มีความรักต่อเพื่อนมนุษย์ รักธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนเป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล และมีจิตใจที่เป็นกลาง (พระมหากษัตริย์ องค์อรรชิต, 2561) ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ให้ความสำคัญกับการมีวินัยและการรักษาศีลธรรม โดยระบุไว้ในยุทธศาสตร์ที่ 4.3 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งมีเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาคนไทยในทุกมิติและทุกช่วงวัย ให้เป็นบุคคลที่มีความดี ความสามารถ และคุณภาพครบถ้วน โดยมีความพร้อมทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา ควบคู่กับพัฒนาการที่สมดุลในทุกด้านและสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย อีกทั้งยังมุ่งปลูกฝังจิตสำนึก ภาระกิจ หน้าที่ต่อสังคม ความมีจิตสำนึก อดออม โอบอ้อมอารี การมีวินัย ตลอดจนการรักษาศีลธรรม เพื่อให้เป็นพลเมืองที่ดีของชาติ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562)

เป้าหมายการพัฒนาดังกล่าวข้างต้นให้คนไทยมีหลักคิดที่ถูกต้อง พร้อมด้วยทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 ทั้งนี้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หมวด 2 มาตรา 6 ที่กำหนดให้การจัดการศึกษามุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม อีกทั้งยังต้องมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งการจัดการศึกษาตามแนวทางดังกล่าวให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของผู้เรียนควบคู่ไปกับองค์ความรู้ที่เหมาะสมตามระดับการศึกษา ตามที่ระบุไว้ในหมวด 4 มาตรา 23 ซึ่งเน้นการบูรณาการความรู้ กระบวนการเรียนรู้ และคุณธรรมจริยธรรมอย่างสมดุล และในมาตรา 24 (4) ได้กำหนดให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ในด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสมและสมดุล พร้อมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในทุกวิชา (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562) แนวทางดังกล่าวมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมความฉลาดทางจริยธรรม

(Moral Quotient) ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการแยกแยะสิ่งที่ถูกต้องและสิ่งที่ผิด ตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง และเลือกประพฤติปฏิบัติในทางที่ถูกต้องด้วยความตั้งใจและเจตนาที่ตั้งามในทุกสถานการณ์ พร้อมทั้งปลูกฝังความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น การเคารพให้เกียรติ และความยุติธรรม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562) ในปัจจุบันเด็กและเยาวชนไทยกำลังเผชิญกับปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ซึ่งสะท้อนถึงความเปราะบางในด้านการฉลาดทางจริยธรรม ปัญหาดังกล่าวมีสาเหตุมาจากหลายปัจจัย ไม่ว่าจะเป็นสภาพแวดล้อมทางสังคม เทคโนโลยีที่ก้าวหน้า หรือการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างครอบครัวที่ขาดความใกล้ชิด ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางจิตใจและการพัฒนาคุณธรรมในตัวเด็ก อาทิ การเสพติดเกมคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี การมีพฤติกรรมแข่งรถบนท้องถนนในกลุ่มเยาวชน (สรารุณี ตรีศรี และคณะ, 2566) นอกจากนี้ พฤติกรรมการใช้ความรุนแรงในการแก้ไขข้อขัดแย้งก็ถือเป็นปัญหาสำคัญ (กรมสุขภาพจิต, 2553) รวมถึงการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การเข้าถึงสารเสพติดในกลุ่มวัยรุ่นได้ง่าย รวมถึงความเปราะบางของความสัมพันธ์ในครอบครัว และการละเลยหลักศาสนา ก็เป็นปัจจัยที่เพิ่มความเสี่ยงให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในเยาวชน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2555)

ดังนั้น จึงจำเป็นต้องศึกษาตัวบ่งชี้ความฉลาดทางจริยธรรม (MQ) ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อหาพฤติกรรมและยืนยันองค์ประกอบตัวบ่งชี้จากทฤษฎีและงานวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ศึกษาระดับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ และตรวจสอบองค์ประกอบเชิงโครงสร้าง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนานโยบายและแนวทางส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในกลุ่มนักศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาตัวบ่งชี้ความฉลาดทางจริยธรรม(MQ) ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาสังกัด สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องอย่างกลมกลืนและยืนยันองค์ประกอบความฉลาดทางจริยธรรม (MQ) ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดสุราษฎร์ธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีวิธีดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร เป็นนักศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งอยู่ภายใต้การดูแลของสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดสุราษฎร์ธานี หรือสำนักงานศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (สำนักงานศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ITW, 2566)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ใช้แนวทางอัตราส่วน 20:1 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมเป็น 780 คน ซึ่งเป็นจำนวนที่สอดคล้องกับหลักการทางสถิติและแนวทางของการวิจัยเชิงปริมาณ วิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 780 คน ดังกล่าวผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) โดยใช้เกณฑ์การคำนวณกลุ่มตัวอย่างแบบให้สัดส่วนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดสุราษฎร์ธานี ในอัตราประชากร : กลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 11.92 : 1 เช่น สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำอำเภอดอนสัก มีประชากร 298 คน คำนวณกลุ่มตัวอย่างได้ 25 คน สุ่มอย่างง่ายแบบไม่ใส่คืน (Without Replacement) โดยวิธีการใส่รายชื่อสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกตามอำเภอ แล้วจับสลากรายชื่อ ซึ่งรายชื่อที่จับได้ คือ กลุ่มตัวอย่าง และทำในวิธีการเดียวกันจนครบ จะได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนรวมทั้งสิ้น 780 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ใช้แบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ และศาสนา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความเห็นต่อพฤติกรรมที่แสดงออกในตัวเองซึ่งนักศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีลักษณะเป็นมาตรวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

โดยส่งแบบสอบถามออนไลน์โดยใช้ Google Form ถึงนักศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัด สุราษฎร์ธานี ที่เป็นประชากรเป้าหมาย เพื่อตอบแบบสอบถามและขอความอนุเคราะห์ให้ตอบกลับภายใน 1 เดือน หากพบว่ายังไม่ส่งแบบสอบถามคืนตามระยะเวลาที่กำหนดผู้วิจัยได้ส่งหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามอีกครั้ง ผลจากการดำเนินงาน พบว่า ได้รับคืนมาจำนวน 780 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อคำนวณค่าสถิติต่าง ๆ ตามกระบวนการที่กำหนด โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 4 ขั้นตอนหลัก ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง ในขั้นตอนแรก เป็นการศึกษา ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ และ ศาสนา โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่และค่าร้อยละ

4.2 การวิเคราะห์ความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ความฉลาดทางจริยธรรม (Moral Intelligence: MQ) ของนักศึกษาการวิเคราะห์นี้ใช้ ค่าเฉลี่ย และ การวิเคราะห์องค์ประกอบ ร่วม (Exploratory Factor Analysis: EFA) เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยใช้ เกณฑ์คัดเลือกตัวบ่งชี้ที่เหมาะสมในการกำหนดโครงสร้างโมเดลสำหรับการทดสอบในขั้นตอนต่อไป เกณฑ์ที่กำหนดคือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับหรือสูงกว่า 3.00 และค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย เท่ากับหรือต่ำกว่า 30%

4.3 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) ขั้นตอนนี้เป็นการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลที่พัฒนา ข้อมูลที่ใช้มาจากแบบสอบถาม โดยมีเป้าหมายเพื่อกำหนด น้ำหนักของตัวแปรย่อย ที่ใช้สร้างตัวบ่งชี้ทางสถิติ และตรวจสอบว่า โมเดลที่สร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่

การตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยใช้ค่าสถิติ ที่สำคัญ ได้แก่ ค่าไค-สแควร์ (Chi-square Statistics) ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Index: GFI) ดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแล้ว (Adjusted Goodness of Fit Index: AGFI) และค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (Root Mean Square Error of Approximation: RMSEA) ค่านี้ควรต่ำกว่า 0.08 เพื่อบ่งชี้ว่าโมเดลมีความ สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2567)

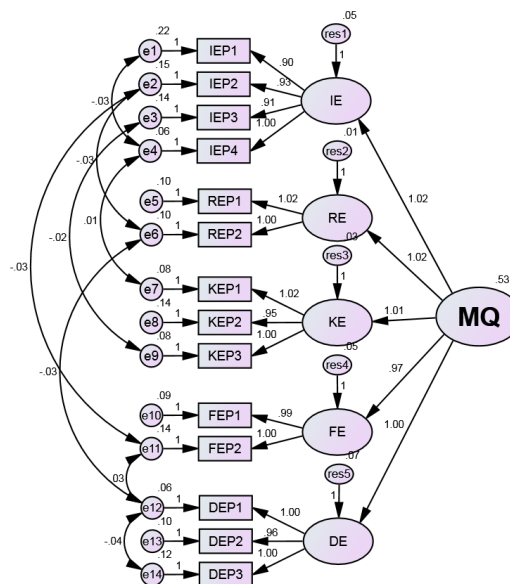
ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ตัวบ่งชี้ความฉลาดทางจริยธรรม(MQ) ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา สังกัด สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 14 ตัว บ่งชี้ และ 64 พฤติกรรมตัวบ่งชี้ จำแนกได้ดังนี้ องค์ประกอบความซื่อสัตย์ ประกอบด้วย 4 ตัว บ่งชี้ ได้แก่ 1) ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง มี 2 พฤติกรรมบ่งชี้ 2) ความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่น มี 6 พฤติกรรมบ่งชี้ 3) ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ มี 3 พฤติกรรมบ่งชี้ และ 4) ความซื่อสัตย์ต่อส่วนรวม มี 6 พฤติกรรมบ่งชี้ องค์ประกอบความรับผิดชอบ ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ความ รับผิดชอบต่อตนเอง มี 5 พฤติกรรมบ่งชี้ 2) ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม มี 5 พฤติกรรมบ่งชี้ องค์ประกอบความเมตตา ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ความปรารถนาดี มี 5 พฤติกรรม บ่งชี้ 2) ความรัก มี 5 พฤติกรรมบ่งชี้ และ 3) ความมีไมตรีจิต มี 5 พฤติกรรมบ่งชี้ องค์ประกอบ การให้อภัย ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) การให้อภัยตนเอง มี 5 พฤติกรรมบ่งชี้ 2) การให้ อภัยผู้อื่น มี 5 พฤติกรรมบ่งชี้ องค์ประกอบความมีวินัย ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1)

ความอดทน มี 5 พฤติกรรมบ่งชี้ 2) ความเชื่อมั่นในตนเองมี 5 พฤติกรรมบ่งชี้ และ 3) ความเชื่อมั่นในตนเอง มี 2 พฤติกรรมบ่งชี้ และทุกองค์ประกอบมีค่าเฉลี่ยและค่าสัมประสิทธิ์การกระจายเพื่อคัดสรรไว้ในโมเดลความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของตัวบ่งชี้ความฉลาดทางจริยธรรม (MQ) ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา สังกัด สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดสุราษฎร์ธานี เหมาะสมตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับหรือสูงกว่า 3.00 และค่าสัมประสิทธิ์การกระจายเท่ากับหรือต่ำกว่า 30% จำนวน 64 พฤติกรรมตัวบ่งชี้

2. โมเดลมีความสอดคล้องอย่างกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดีมากพิจารณาจากพิจารณาจากค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 64 ค่าองศาอิสระ (df) เท่ากับ 5.889 ค่านัยสำคัญทางสถิติ (P-value) เท่ากับ 0.240 นั้นหมายถึงค่าไค-สแควร์ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (GFI) เท่ากับ 0.929 มีค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.884 และค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) เท่ากับ 0.079 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของโมเดล พบว่า น้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ทั้ง 5 องค์ประกอบมีค่าเป็นบวกมีค่าตั้งแต่ 0.97-1.02 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทุกค่าเรียงลำดับจากค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากไปหาน้อยคือ ความซื่อสัตย์ (IE) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 1.02 และความรับผิดชอบ (RE) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 1.02 ความเมตตา (KE) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 1.01 ความมีวินัย (DE) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 1.00 และตัวบ่งชี้การให้อภัย (FE) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.97

ภาพที่ 1 โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบตัวบ่งชี้ความฉลาดทางจริยธรรม (MQ) ในศตวรรษที่ 21 ของ นักศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดสุราษฎร์ธานี

อภิปรายผล

1. ความเหมาะสมของตัวบ่งชี้เพื่อคัดสรรกำหนดไว้ในโมเดล ความเหมาะสมขององค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ และพฤติกรรมบ่งชี้ความฉลาดทางจริยธรรม (MQ) ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดสุราษฎร์ธานี จากผลการวิจัยที่พบว่ามีพฤติกรรมบ่งชี้ ที่ค่าเฉลี่ยเท่ากับหรือมากกว่า 3.00 และและค่าสัมประสิทธิ์การกระจายเท่ากับหรือต่ำกว่า 30% มีจำนวน 64 พฤติกรรมบ่งชี้ โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.45-4.25 ค่าสัมประสิทธิ์การกระจายอยู่ระหว่าง 21.85-29.19 ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารงานวิจัย และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบแล้วทำการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและแนวคิดที่เกี่ยวข้องตามทัศนะของนักวิชาการหลายท่านเพื่อให้ได้กรอบแนวคิดที่ชัดเจนและเหมาะสมและได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ จึงทำให้ผลการวิจัยดังกล่าวผ่านเกณฑ์ที่กำหนด สอดคล้องกับงานวิจัยของ อีระ เทิดพุทธธรรม และพรพนา ศรีสถานนท์ (2564) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางจริยธรรมกับจริยธรรมนักธุรกิจของนักศึกษาสถาบันรัชต์ภาคย์ พบว่า MQ ของนักศึกษาสถาบันรัชต์ภาคย์อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.17$, $SD = .67$) และงานวิจัยของพระยิ่ยสันต์ ฐานกรโ (ศรีลาวัธ) (2563) ศึกษาเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนมะขามสรรเสริญ ตำบลมะขามอำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมจริยธรรมสูง โดยเฉพาะด้านระเบียบวินัยและความรับผิดชอบ

2. ผลการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนและยืนยันองค์ประกอบความฉลาดทางจริยธรรม (MQ) ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดสุราษฎร์ธานี จากผลการวิจัยพบว่า

1) โมเดลการวัดแต่ละองค์ประกอบที่พัฒนาขึ้นจากทฤษฎีและผลการวิจัยที่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แสดงว่าพฤติกรรมบ่งชี้ทั้ง 64 พฤติกรรมบ่งชี้ เป็นพฤติกรรมบ่งชี้ที่สำคัญขององค์ประกอบความฉลาดทางจริยธรรม (MQ) ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดสุราษฎร์ธานี และสามารถสร้างสเกลองค์ประกอบของความฉลาดทางจริยธรรม (MQ) ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา จำนวน 14 ตัวบ่งชี้ได้ แสดงถึงความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ทั้งนี้เป็นเพราะความฉลาดทางจริยธรรม (MQ) ที่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นอย่างดี โดยการพัฒนาตัวบ่งชี้ดังกล่าวใช้พฤติกรรมบ่งชี้ทั้ง 64 พฤติกรรมที่มีความสำคัญในด้านความฉลาดทางจริยธรรมของนักศึกษาในศตวรรษที่ 21 ซึ่งสามารถสร้างสเกลองค์ประกอบที่มีจำนวน 14 ตัวบ่งชี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผลการวิจัยแสดงว่าตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้นสามารถสะท้อนถึงข้อมูลเชิงประจักษ์และมีความสอดคล้องกับทฤษฎีที่มีอยู่เดิมสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชญพงศ์ ไชยธกุลโรจน์ (2564) ศึกษาเรื่อง ผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาตัวบ่งชี้ความฉลาดทางอารมณ์และสังคม พบว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันภายใต้โมเดลสมการโครงสร้างขององค์ประกอบ

ความฉลาดทางอารมณ์และสังคมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี สอดคล้องอย่างกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นไปตามสมมติฐาน และงานวิจัยของวิเศษ บุญสอน (2563) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมผู้อำนวยการโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดเล็กในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้อำนวยการ โดยผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวบ่งชี้พบว่า โมเดลที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องอย่างกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นไปตามสมมติฐาน

2) โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างตัวบ่งชี้ความฉลาดทางจริยธรรม (MQ) ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่พัฒนาขึ้นจากทฤษฎีและผลการวิจัยพบว่า ตัวบ่งชี้มีความสอดคล้องอย่างกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดีมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากโมเดลที่พัฒนาจากทฤษฎีเกี่ยวกับความฉลาดทางจริยธรรม (MQ) และใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ซึ่งเป็นวิธีที่ใช้ในการทดสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ วิธีการนี้ช่วยยืนยันว่าโมเดลที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมและสามารถอธิบายข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของชุดิมา แสงดารารัตน์ (2560) ศึกษาเรื่อง วิเคราะห์องค์ประกอบของความฉลาดทางจริยธรรมของผู้เรียนระดับปริญญาตรีสถาบันอุดมศึกษาเอกชนภาคกลาง พบว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบของความฉลาดทางจริยธรรมของผู้เรียนระดับปริญญาตรี สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ทุกองค์ประกอบ แต่ละองค์ประกอบมีค่าความเชื่อมั่นในการวัด (R2) ตั้งแต่ 0.579 – 0.814 แสดงว่าองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบ สามารถวัดคุณลักษณะของความฉลาดทางจริยธรรมของผู้เรียนระดับอุดมศึกษาและยืนยันโมเดลคุณลักษณะขององค์ประกอบของความฉลาดทางจริยธรรมตามแนวคิดที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ จากผลการวิเคราะห์ พบว่า ผลการทดสอบค่าไคสแควร์ เท่ากับ 170.525 ที่องศาอิสระ (df) เท่ากับ 145 ค่า P-value เท่ากับ 0.07247 ค่า GFI เท่ากับ 0.969 ค่า AGFI เท่ากับ 0.956 ค่า RMR เท่ากับ 0.0298 และค่า RMSEA เท่ากับ 0.0181 ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ศูนย์มาก แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

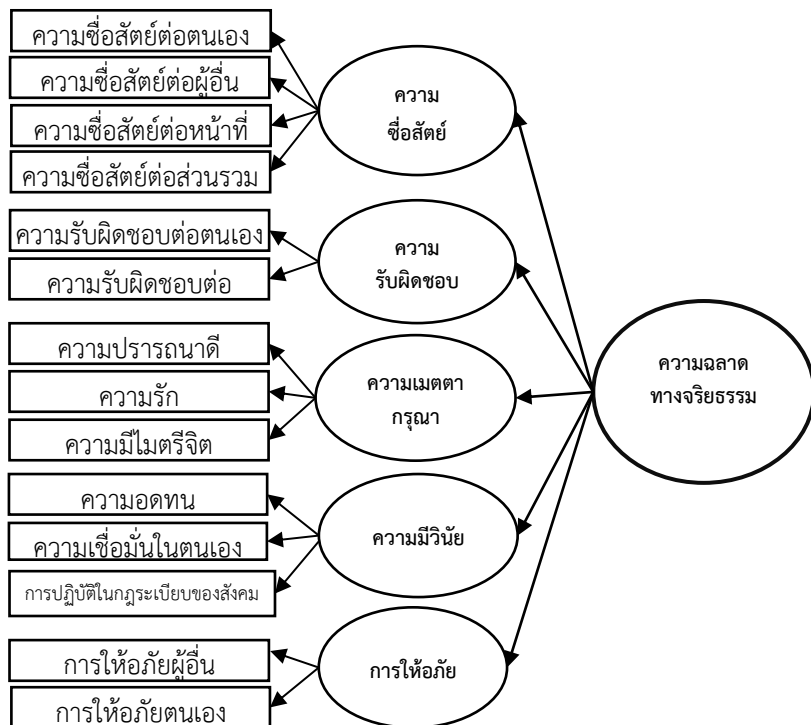
3) ค่าน้ำหนักขององค์ประกอบ จากผลการวิจัยค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (factor loading) ทั้งองค์ประกอบมีค่าเป็นบวกมีค่าตั้งแต่ 0.97-1.02 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทุกค่าเมื่อเรียงลำดับจากค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากไปหาน้อยคือ ความซื่อสัตย์ (IE) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 1.02 และความรับผิดชอบ (RE) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 1.02 ความเมตตา (KE) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 1.01 ความมีวินัย (DE) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 1.00 และ ตัวบ่งชี้การให้อภัย (FE) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.97 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ของตัวบ่งชี้ทั้ง 5 ตัวบ่งชี้มีค่าเป็นบวกและมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทุกค่า แสดงว่าองค์ประกอบทั้ง 5 องค์ประกอบเป็นตัวบ่งชี้ที่

สำคัญในการพิจารณาองค์ประกอบของความฉลาดทางจริยธรรม ทั้งนี้เนื่องจาก ทุกองค์ประกอบสามารถอธิบายและแสดงถึงความฉลาดทางจริยธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ องค์ประกอบที่ได้รับค่าน้ำหนักสูงสุด ได้แก่ ความรับผิดชอบและความมีเมตตา ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าองค์ประกอบเหล่านี้มีความสำคัญในการวัดความฉลาดทางจริยธรรมอย่างมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของชุดิมา แสงदारรัตน์ (2560) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบของความฉลาดทางจริยธรรมของผู้เรียนระดับปริญญาตรี สถาบันอุดมศึกษาเอกชนภาคกลาง. พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ของความฉลาดทางจริยธรรมของผู้เรียนระดับปริญญาตรี สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ด้านความรับผิดชอบ อยู่ระหว่าง 0.325-0.372 ด้านความมีเมตตา อยู่ระหว่าง 0.405-0.484 ด้านการให้อภัย อยู่ระหว่าง 0.308-0.440 ด้านความเคารพ อยู่ระหว่าง 0.375-0.489 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง พบว่า องค์ประกอบด้านความฉลาดทางจริยธรรมในแต่ละองค์ประกอบมีค่าเป็นบวกและมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกองค์ประกอบ เมื่อพิจารณาในรายละเอียดขององค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบด้านความรับผิดชอบมีค่าน้ำหนักมากที่สุด เท่ากับ 0.902 รองลงมา ได้แก่ องค์ประกอบด้านการให้อภัยมีค่าน้ำหนักเท่ากับ 0.838 องค์ประกอบด้านความมีเมตตา มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 0.798 และองค์ประกอบด้านความเคารพ มีค่าน้ำหนักน้อยที่สุด เท่ากับ 0.761 และแต่ละองค์ประกอบมีค่าความเชื่อมั่นในการวัด (R^2) ตั้งแต่ 0.579-0.814

องค์ความรู้ใหม่

ตัวบ่งชี้ความฉลาดทางจริยธรรม (MQ) ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก 14 องค์ประกอบย่อย ดังภาพโมเดลตัวบ่งชี้ความฉลาดทางจริยธรรม (MQ) ในศตวรรษที่ 21

ภาพที่ 2 โมเดลตัวบ่งชี้ความฉลาดทางจริยธรรม (MQ) ในศตวรรษที่ 21

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องตัวบ่งชี้ความฉลาดทางจริยธรรม (MQ) ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดสุราษฎร์ธานี สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ตัวบ่งชี้ความฉลาดทางจริยธรรม(MQ) ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วย องค์ประกอบความซื่อสัตย์ องค์ประกอบความรับผิดชอบต่อ องค์ประกอบความเมตตา ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบการให้อภัย และองค์ประกอบความมีวินัย

2. ทุกองค์ประกอบมีค่าเฉลี่ยและค่าสัมประสิทธิ์การกระจายเพื่อคัดสรรไว้ในโมเดลความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของตัวบ่งชี้ความฉลาดทางจริยธรรม(MQ) ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา สังกัด สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดสุราษฎร์ธานี เหมาะสมตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับหรือสูงกว่า 3.00 และค่าสัมประสิทธิ์การกระจายเท่ากับหรือต่ำกว่า 30% จำนวน 64 พฤติกรรมตัวบ่งชี้

3. โมเดลมีความสอดคล้องอย่างกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ น้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ทั้ง 5 องค์ประกอบมีค่าเป็นบวกมีค่าตั้งแต่ 0.97– 1.02 และมีความสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทุกค่าเรียงลำดับจากค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากไปหาน้อยคือ ความซื่อสัตย์ (IE) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 1.02 และความรับผิดชอบ (RE) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 1.02 ความเมตตา (KE) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 1.01 ความมีวินัย (DE) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 1.00 และ ตัวบ่งชี้การให้อภัย (FE) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.97

ข้อเสนอแนะเชิงประยุกต์

1. จากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจของความฉลาดทางจริยธรรมด้วยการศึกษาแนวคิดต่างๆ ที่หลากหลาย ผสมผสานระหว่างตะวันออกและตะวันตก แล้วนั้น พบองค์ประกอบของความฉลาดทางจริยธรรม 5 องค์ประกอบ ที่จะเป็นประโยชน์ต่อครู อาจารย์ ผู้บริหารสถาบันการศึกษาหรือผู้ที่สนใจศึกษาเกี่ยวกับความฉลาดทางจริยธรรมในการนำแบบวัดองค์ประกอบทางจริยธรรมไปใช้ทดสอบผู้เรียน

2. องค์ประกอบของความฉลาดทางจริยธรรมที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานจากมากไปน้อย คือ ประกอบด้วย ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความเมตตา ความมีวินัย และการให้อภัย ตามลำดับ ซึ่งการพัฒนาองค์ประกอบของความฉลาดทางจริยธรรมควรจะเริ่มจากการพัฒนาองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานมากที่สุดจะพัฒนาได้ง่ายกว่าองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานน้อยที่สุด

3. จากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของความฉลาดทางจริยธรรมที่พบความสอดคล้องของโมเดล สามารถนำองค์ประกอบที่พบมาใช้พัฒนากิจกรรมหรือรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความฉลาดทางจริยธรรมให้ผู้เรียนในระดับต่างๆ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับความฉลาดทางจริยธรรม (MQ) ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดสุราษฎร์ธานี เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจเฉพาะตัวแปรที่เป็นพฤติกรรมการแสดงออกของนักศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดสุราษฎร์ธานี ในเรื่องของความฉลาดทางจริยธรรม (MQ) ในศตวรรษที่ 21 ดังนั้น หากมีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจะมีประโยชน์ในการอธิบายความฉลาดทางจริยธรรม (MQ) ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2555). สถานการณ์และปัญหาของเด็กและเยาวชนใน

ท้องถิ่น. เรียกใช้เมื่อ 15 มีนาคม 2567 ได้จาก https://www.dla.go.th/upload/ebook/column/2012/7/2013_5051.pdf.

- กรมสุขภาพจิต. (2553). แนวทางการดูแลช่วยเหลือวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมรุนแรง. เรียกใช้เมื่อ 15 มีนาคม 2567 ได้จาก <https://mhc7.dmh.go.th/wp-content/uploads/2019/>.
- ชุดิมา แสงดารารัตน์. (2560). วิเคราะห์องค์ประกอบของความฉลาดทางจริยธรรมของผู้เรียนระดับปริญญาตรี สถาบันอุดมศึกษาเอกชนภาคกลาง. สุทธิปริทัศน์, 31(98), 60-72.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2567). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS. (พิมพ์ครั้งที่ 20). กรุงเทพมหานคร: เอส. อาร์. พรินต์ติ้ง แมสโปรดักส์.
- ธีระ เทิดพุทธธรรม และพรพนา ศรีสถานนท์. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางจริยธรรมกับจริยธรรมนักรูจักของนักศึกษาสถาบันรัชต์ภาคย์. วารสารรัชต์ภาคย์, 15(42), 398-412.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2548). สถิติชวนใช้. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2551). การวิจัยและตัวบ่งชี้คุณธรรมจริยธรรม. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนา.
- พระมหานันต์ องค์กรศิริ. (2561). คุณธรรมจริยธรรมกับการพัฒนาผู้เรียนในยุคไทยแลนด์ 4.0. วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย, 2 (2), 81-90.
- พระยingsันต์ ฐานกโร (ศรีลาจุฑ). (2563). การศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนมะขามสรรเสริญ ตำบลมะขาม อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วิญญพงศ์ ไชยธิกุลโรจน์. (2564). ผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาตัวบ่งชี้ความฉลาดทางอารมณ์และสังคม. วารสารการวัดประเมินผลวิจัยและสถิติทางสังคมศาสตร์, 2(1), 17-26.
- วิเศษ บุญสนอง. (2563). การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมผู้อำนวยการโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดเล็กในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ, 5(10), 114 - 125.
- สรารุณี ตรีศรี และคณะ. (2566). ความฉลาดทางวัฒนธรรมทางของนิสิตในมหาวิทยาลัยไทย. ใน วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580). (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการ

ของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ.

สำนักงานศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ITW. (2566). ระบบสารสนเทศทาง
การศึกษาสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. เรียกใช้
เมื่อ 15 มีนาคม 2567 ได้จาก <http://emis.nfe.go.th/report>.

Anderson, R.H & Goldhammer, R. & Krajewski, R.J. (1980). Clinical Supervision:
Special Methods for the Supervision of Teachers. (2nd Ed.). New York : Holt,
Rinehart and Winston.